

Iława, dnia 11 stycznia 2016 roku

MOPS.D.0710 – 1/16

Urząd Miasta Iławy
W P Ł Y N Ę Ł O
Data ..... 11.01.2016 .....
Zał. ....
Podpis .....

**Przewodniczący
Rady Miejskiej
w Iławie**

Wniosek

W sprawie: podjęcia przez Radę Miejską w Iławie uchwały dotyczącej przyjęcia do realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016 – 2018

Uzasadnienie

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej w Iławie na lata 2016 – 2018 został przygotowany w celu realizacji zadań ustawowych, wprowadzonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest on kontynuacją „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2013 – 2015”.

Celem Programu jest zdefiniowanie kierunków działań zmierzających do stworzenia warunków właściwych dla należytego rozwoju rodziny i opieki nad dzieckiem, w szczególności znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną. Przedmiotowy Program jako dokument analityczny, będzie wykorzystywany przy ubieganiu się o dodatkowe środki finansowe w konkursach ogłaszanych w ramach programów, których przedmiotem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców Iławy.

W związku z powyższym podjęcie wymienionej na wstępie uchwały jest uzasadnione.

Z poważaniem

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Iławie

mgr Irena Kasprzycka

W załączeniu:
- Projekt uchwały

Do wiadomości:
- Adresat
- a/a

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W IŁAWIE

z dnia ..... 2016 r.

w sprawie przyjęcia Programu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016 – 2018.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym [tekst jednolity: Dz. U. z 2015, poz. 1515, z późn. zm.] w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej [tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.] uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016 – 2018 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Iławy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

*Na zmianę wstępu
faw - p
Iława, 17.01.2016*

[Signature]

RADA MIEJSKA
Miasto Iława
ul. Mickiewicza 1
01-112

Uzasadnienie

Program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016 - 2018 został przygotowany w celu realizacji zadań ustawowych, wprowadzonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest on kontynuacją „Programu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2013 – 2015”.

Celem programu jest zdefiniowanie kierunków działań zmierzających do stworzenia warunków właściwych dla należytego rozwoju rodziny i opieki nad dzieckiem, w szczególności znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji, zajmujących się rodziną. Przedmiotowy program jako dokument analityczny, będzie wykorzystywany przy ubieganiu się o dodatkowe środki finansowe w konkursach ogłaszanych w ramach programów, których przedmiotem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców Iławy.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ława na lata 2016-2018

Ława, 2016

Spis treści:

Wprowadzenie	3
1. Diagnoza środowiska lokalnego.....	5
1.1. Sytuacja demograficzna.....	5
1.2. Sytuacja społeczna.....	6
2. Cele Programu.....	14
3. Planowane działania na lata 2016-2018.....	14
4. Adresaci.....	17
5. Realizatorzy i partnerzy Programu.....	18
6. Źródła finansowania.....	18
7. Planowane efekty realizacji Programu.....	19
8. Monitoring i ewaluacja.....	19
Podsumowanie.....	20
Wykaz ważniejszych skrótów.....	21

Wprowadzenie

Rodzina w ujęciu społecznym jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma ona zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Prawidłowo funkcjonująca rodzina daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia ich rozwój osobisty. Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości i norm społecznych, tradycje, poglądy i wzory zachowania, a co za tym idzie ukierunkowuje na całe życie. Jest to niezwykle ważne, gdyż zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło jego deficytów.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią ją dysfunkcyjną.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, narkomania, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, czy przestępczość, to główne problemy, z którymi często członkowie rodziny nie potrafią sobie poradzić. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Dlatego też instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań w oparciu o sprecyzowany plan działania, już na etapie, kiedy pojawiają się pierwsze problemy. Ważnym jest fakt, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej, ponieważ to właśnie w rodzinie dorastają kolejne pokolenia, które w przyszłości będą tworzyły społeczeństwo i wpływały na tempo jego rozwoju.

Należy zatem podejmować działania wspierające rodzinę, by w obliczu wielu czynników zagrażających jej prawidłowemu funkcjonowaniu, należycie wypełniała swe funkcje. Jednak działania te winny być połączone z własną aktywnością rodziny.

Formy organizowania wsparcia na rzecz rodziny, należy konsekwentnie realizować. Zamiast zastępować rodzinę w wypełnianiu podstawowych funkcji, między innymi opiekuńczo – wychowawczych, należy wspierać ją tak i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie oraz eliminować sytuacje, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem, konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia

prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrotu do domu rodzinnego.

Wszelkie działania władz państwowych i samorządowych oraz organizacji pozarządowych w zakresie udzielania pomocy rodzinie, określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.), która nakłada na gminy obowiązek podejmowania działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016-2018 stanowi realizację wytycznych wymienionej wyżej ustawy i jest spójny ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Iława na lata 2016-2025*. Stanowi kontynuację „*Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Iława na lata 2013-2015*”.

1. Diagnoza środowiska lokalnego

1.1. Sytuacja demograficzna

W mieście Ława w 2015 roku zamieszkiwały 33.264 osoby (stan na dzień 31 grudnia 2015 r.), w tym 17.488 kobiet, które stanowiły 53% ogółu mieszkańców. Porównując dane zawarte w poniższej tabeli można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich trzech lat nastąpił spadek liczby mieszkańców Ławy.

Tabela nr 1. Stan ludności miasta Ławy

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba mieszkańców ogółem	33.443	33.413	33.264
w tym:			
Kobiety	17.596	17.629	17.488
Mężczyźni	15.847	15.784	15.776

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Miasta Ławy (ewidencja ludności)

W gminie miejskiej Ława przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 65,4% ogółu mieszkańców, drugą pod względem liczebności grupą jest ludność w wieku przedprodukcyjnym – 18,8% wszystkich mieszkańców, natomiast nieco mniejszą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym – 15,8% (stan na dzień 31 grudnia 2015 r.) Na przestrzeni lat 2013–2015 można zaobserwować spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym o 0,6% oraz w wieku produkcyjnym o 1,3%. Wzrasta natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (o 1,9%). Dynamikę na tym polu pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2. Stan ludności w mieście Ława w latach 2013-2015 z podziałem na wiek

Wiek	Rok					
	2013		2014		2015	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
przedprodukcyjny	6.496	19,4	6.400	19,2	6.243	18,8
produkcyjny	22.294	66,7	22.034	65,9	21.758	65,4
poprodukcyjny	4.652	13,9	4.979	14,9	5.263	15,8
Ogółem	33.443	100	33.413	100	33.264	100

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Miasta Ławy (ewidencja ludności)

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Ławie na dzień 31 grudnia 2015 roku zarejestrowanych było 736 bezrobotnych mieszkańców Ławy, wśród których 426 osób to kobiety. Tabela poniżej przedstawia liczbę bezrobotnych mieszkańców Ławy według płci.

Analizując dane zawarte w tabeli można zauważyć, że w ostatnich latach nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Iławie. Jednak bezrobocie wśród kobiet jest nadal jednym z istotnych problemów społeczno-ekonomicznych Iławy.

Tabela nr 3. Liczba bezrobotnych mieszkańców Iławy według płci

Wyszczególnienie	Liczba osób bezrobotnych		
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba osób bezrobotnych ogółem	1.315	950	736
w tym:			
Kobiety	738	557	426
Mężczyźni	577	393	310

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Na dzień 31 grudnia 2015 roku osoby w wieku 25 - 34 lata stanowiły najwyższy odsetek wśród osób bezrobotnych, podobnie było w latach poprzednich. Pokazuje to tabela nr 4.

Tabela nr 4. Liczba osób bezrobotnych według wieku

Wiek bezrobotnych	Liczba osób		
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
od 18 do 24 lat	314	176	127
od 25 do 34 lat	386	307	240
od 35 do 44 lat	247	158	125
od 45 do 54 lat	216	168	128
od 55 do 59 lat	123	103	82
od 60 do 65 lat	29	38	34

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

1.2. Sytuacja społeczna

Iława jako miasto powiatowe jest lokalnym centrum edukacji, kultury oraz sportu. Zlokalizowane jest tutaj zarówno szkolnictwo ponadgimnazjalne, gimnazjalne, podstawowe oraz filia Wyższej Szkoły im. Pawła Włodkowica w Płocku. Funkcjonują również przedszkola o charakterze publicznym (5) i niepublicznym (5). Miasto posiada także prężnie działający system pomocy społecznej, w tym instytucje, placówki, organizacje oraz programy działające na rzecz osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin borykających się z różnego rodzaju problemami.

Głównym priorytetem umożliwiającym określenie zadań Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych dotycząca rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Iławie. W związku z powyższym opracowano Kartę Diagnostyczną umieszczoną w tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Karta Diagnostyczna Programu Wspierania Rodziny

Spis informacji	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	2.009	2.052	2.125
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	2.999	2.849	2.835
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego	256	262	249
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego w tym dodatku energetycznego (zad. realizowane od 1.01.2014 r.)	579 -	580 39	484 53
Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny (zadanie realizowane od 16.06.2014 r.)	-	54	98
Liczba rodzin, w których udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne) – zadanie realizowane od 1.09.2014 r.	-	192	232
Liczba dzieci/młodzieży zamieszkujących w Iławie w wieku od 0 – 18 lat	6.496	6.400	6.243
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Iławy umieszczonych w pieczy zastępczej	16	6	5
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Iławy przebywających w pieczy zastępczej	79	79	66

Źródło: Dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie, Urzędu Miasta Iławy (ewidencja ludności), Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie

W Iławie w 2015 r. w wieku od 0 do 18 lat zamieszkiwały 6.243 osoby, co stanowi 18,8 % ogółu mieszkańców.

W roku 2015 w różnorodnych formach pieczy zastępczej przebywało 66 osób z terenu miasta Iławy, co stanowi 1,06% ogółu dzieci/młodzieży w wieku od 0 do 18 lat z terenu gminy miejskiej Iława, które wychowywały się poza naturalnym środowiskiem rodzinnym ze względu na dysfunkcjonalność rodziców. W rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywało 33 dzieci, w rodzinach zastępczych niezawodowych - 7 dzieci, w rodzinach zastępczych zawodowych – 4 dzieci, w rodzinnych domach dziecka - 7 dzieci, a w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w 2015 roku przebywało 15 dzieci i młodzieży. Analizując dane z tabeli nr 5 należy stwierdzić, że w 2015 r. zmniejszyła się liczba dzieci (mieszkańców Iławy) przebywających w pieczy zastępczej o 13 dzieci, ale nie wynika to z faktu powrotu dzieci do rodzin biologicznych, lecz jest następstwem osiągnięcia przez wychowanków pełnoletniości, a co się z tym wiąże, ich usamodzielnienia się.

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, od 1.01.2012 r. **gmina** ponosi częściową odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w pieczy zastępczej w zależności od długości umieszczenia w pieczy. Koszty te obrazuje tabela poniżej.

Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2013-2015

Rok	Kwota odpłatności w złotych
2013	35.388
2014	74.303
2015	104.026
Ogółem	213.717

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Iławie

System pomocy społecznej w gminie miejskiej Iława w 2015 roku objął swoim wsparciem 2.125 rodzin, liczących 5.255 osób. Stanowiło to 15,8% ogółu mieszkańców miasta (tabela nr 7). Odsetek ten na przestrzeni lat 2013-2015 systematycznie wzrasta. Spowodowane jest to m.in. zwiększeniem liczby osób i rodzin, którym świadczona jest przez pracowników socjalnych MOPS pomoc w postaci pracy socjalnej oraz udzielane są bezpłatne porady przez radcę prawnego i psychologa zatrudnionych w Ośrodku.

Tabela nr 7. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej		Liczba osób w rodzinach		Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	
	świadczenia razem z wyłączeniem pracą socjalną	świadczenia bez pomocy w postaci wyłączenia pracy socjalnej	świadczenia razem z wyłączeniem pracą socjalną	świadczenia bez pomocy w postaci wyłączenia pracy socjalnej		świadczenia razem z wyłączeniem pracą socjalną	świadczenia bez pomocy w postaci wyłączenia pracy socjalnej
2013	2.009	1.161	4.893	2.637	33.443	14,4%	7,9%
2014	2.052	1.148	4.993	2.564	33.413	14,9%	7,7%
2015	2.125	1.132	5.255	2.505	33.264	15,8%	7,5%

Źródło: Dane MOPS w Iławie, opracowanie własne

Mieszkańcy Iławy mogą skorzystać również z poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez:

- Ośrodek Psychoedukacji Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie – psycholog, pedagog, terapeuta, radca prawny;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie – psycholog, radca prawny;
- Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iławie – psycholog, pedagog, logopeda, doradca zawodowy,
- Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) – psycholog, pedagog, logopeda, rehabilitant, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta, oligofrenopedagog.

Z analizy danych sprawozdawczych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin na różnych płaszczyznach. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015 z wyszczególnieniem liczby posiadanych przez nich dzieci.

Uwzględniając typologie rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku, to rodziny z dziećmi stanowiły 22% ogółu rodzin korzystających z pomocy MOPS w Iławie, wśród których 9,9% stanowiły rodziny niepełne (tabela nr 8).

Tabela nr 8. Typy rodzin z dziećmi korzystające z pomocy społecznej w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Rodziny z dziećmi ogółem	473	463	467
w tym: z 1 dzieckiem	191	179	173
2 dzieci	191	186	195
3 dzieci	64	69	67
4 dzieci	20	21	24
5 dzieci	5	5	5
6 dzieci	1	2	2
7 i więcej dzieci	1	1	1
Rodziny niepełne ogółem	206	201	211
w tym: z 1 dzieckiem	101	99	100
z 2 dzieci	68	68	79
z 3 dzieci	25	24	22
z 4 i więcej dzieci	12	10	10

Źródło: Dane własne MOPS w Iławie, opracowanie własne

Najczęstsze przyczyny przyznawania wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 9. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2013 - 2015

POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	640	1.558	689	1.684	685	1.668
Sieroctwo	3	11	4	12	4	10
Bezdomność	39	42	49	53	52	56
Potrzeba ochrony macierzyństwa	106	444	124	530	150	605
w tym: - wielodzietność	18	111	41	231	54	295
Bezrobocie	563	1.541	548	1.445	475	1.275
Niepełnosprawność	610	1.229	600	1.206	586	1.145
Długotrwała lub ciężka choroba	767	1.566	756	1.498	754	1.474
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	286	1.015	286	987	313	1.036
- rodziny niepełne	206	653	201	599	242	707
- rodziny wielodzietne	91	490	98	527	99	534
Przemoc w rodzinie	2	7	9	30	10	20
Uzależnienie od alkoholu	49	88	56	101	55	99
Narkomania	2	3	0	0	3	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	28	39	15	17	19	21
Zdarzenie losowe	0	0	3	6	2	2

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie

Jak wynika z powyższych danych najczęstszymi powodami przyznawania pomocy w różnej formie były: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, i bezrobocie.

W znacznej grupie klientów pomocy społecznej przyczyną kryzysu była potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych) oraz problem uzależnienia od alkoholu i bardzo często związana z nim przemoc w rodzinie.

Pomimo, że problemy te dotyczą niewielkiego odsetka rodzin, to traktowane są przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczą najsłabszej grupy jaką są dzieci.

Przemoc jest jedną z ważnych dysfunkcji rodziny. Stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Jego skutkiem mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje dla rozwoju dzieci.

W związku z tym zmiany do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyły na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Osoby wchodzące w skład Zespołu to grupa specjalistów z różnych grup zawodowych i środowisk współpracujących ze sobą w celu zapewnienia skutecznego reagowania na problem przemocy w rodzinie. Taki Zespół powołał również swoim zarządzeniem Burmistrz Miasta Iławy.

Poniższa tabela obrazuje zjawisko przemocy w rodzinie na terenie miasta Iława na przestrzeni lat 2013-2015.

Tabela nr 10. Zjawisko przemocy w rodzinie w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	Rok		
	2013	2014	2015
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	74	116	127
Liczba posiedzeń ZI	4	4	4
Liczba powołanych grup roboczych	72	118	127 na dzień 30.11.15r.
Liczba odbytych przez grupy robocze posiedzeń	206	325	353

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Od 1 września 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie realizuje program pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów. Pomoc ta przysługuje w formie: stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, alkoholizm lub narkomania, przemoc

w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa, brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gdy rodzina jest niepełna. Natomiast zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, a przyznanie tego świadczenia nie jest uzależnione od posiadanego dochodu.

Tabela nr 11. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Okres realizacji	Stypendia szkolne			Zasiłki szkolne		
	liczba rodzin z przyznanym stypendium	liczba wypłaconych stypendiów	wartość wypłaconych świadczeń w zł	liczba rodzin z przyznanym zasiłkiem	liczba wypłaconych zasiłków	wartość wypłaconych świadczeń w zł
IX – XII 2014	192	317	214.392	4	4	2.030
I – VI 2015	192	316	302.888	0	0	0
IX – XII 2015	152	260	224.750	0	0	0

Źródło: Dane sprawozdawcze MOPS w Iławie

Od dnia 16 czerwca 2014 roku Gmina Miejska Iława realizuje program rządowy dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny. Zadanie to zostało przekazane do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Iławie.

Tabela nr 12. Rządowa Karta Dużej Rodziny

Wyszczególnienie	Rok	
	VI – XII 2014	2015
Liczba wydanych Kart	294	448
Liczba rodzin, którym wydano Kartę	54	98
Liczba rodziców/opiekunów, którym wydano Kartę	104	162
Liczba dzieci, którym wydano Kartę	190	281

Źródło: Dane MOPS w Iławie, opracowanie własne

Z informacji posiadanych przez MOPS wynika, że zainteresowanie tą formą wsparcia dla rodzin wielodzietnych wśród mieszkańców Iławy jest duże. Mieszkańcy są również zainteresowani lokalną Kartą Dużej Rodziny.

Dodatkową formą wsparcia proponowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest objęcie ich pomocą Asystenta rodziny.

Tabela nr 13. Liczba zatrudnionych Asystentów rodziny w latach 2013-2015

Rok	Zatrudnienie asystentów rodziny	
	w ramach realizowanych projektów	ze środków własnych gminy
2013	6	0
2014	7	0
2015	4	1

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Iławie

Liczbę rodzin, które uzyskały tego typu wsparcie w latach 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 14. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta rodziny w latach 2013-2015

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny (ogółem)	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny
2013	41	167	102
2014	46	200	119
2015	54	226	134

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Iławie

W sytuacjach wyjątkowych po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu niezwłocznej opieki, umieszcza się dzieci zamieszkujące teren Gminy Miejskiej Iława w pieczy zastępczej, a gmina współfinansuje ich pobyt.

2. Cele Programu

Cel główny Programu:

Stworzenie spójnego systemu rozwiązań sprzyjających prawidłowemu realizowaniu funkcji rodziny

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz rozwiązywanie już istniejących.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

3. Planowane działania na lata 2016 - 2018

Cel szczegółowy 1		
Wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej		
Nazwa działania	Wskaźnik realizacji działań	Jednostka realizująca
1.Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba zatrudnionych asystentów (os.)	MOPS Iława
2.Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	Liczba przeszkolonych asystentów rodziny (os.)	MOPS Iława
3.Prowadzenie klubów i świetlic działających na rzecz dzieci i młodzieży	Liczba placówek (szt.) Liczba uczestników (os.)	MOPS Iława, OPPUiPR, placówki oświatowe, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Praca”
4. Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodzin	Liczba realizowanych programów (szt.) Liczba dzieci objętych programami (os.) Liczba rodzin objętych profilaktyką (szt.)	OPPUiPR, placówki oświatowe,
5.Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających rodzinę	Liczba przeszkolonych specjalistów (os.) Liczba zorganizowanych	MOPS Iława, OPPUiPR,

	szkoleń, kursów, warsztatów (szt.)	
6.Promowanie rodzinnej integracji	Liczba imprez i spotkań integracyjnych (szt.)	ICK, ICSTiR, MOPS Iława, Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Społecznej, placówki oświatowe

Cel szczegółowy 2		
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz rozwiązywanie już istniejących		
Nazwa działania	Wskaźnik realizacji działań	Jednostka realizująca
1. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny w celu rozwiązywania sytuacji kryzysowych i zapobiegania ich powstawaniu (kuratorzy sądowi, policja, placówki oświatowe, OPPUiPR)	Liczba działań (szt.) Rodzaj działań (jakie?) Liczba rodzin objętych działaniami (szt.)	MOPS Iława,
2. Kontynuacja systemowego - interdyscyplinarnego wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej	Liczba Niebieskich Kart (szt.) Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (szt.) Liczba posiedzeń grup roboczych (szt.) Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem w ramach procedury Niebieskiej Karty (os.)	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem	Liczba monitorowanych rodzin (szt.) Liczba monitorowanych dzieci (os.)	MOPS Iława, Placówki oświatowe
4. Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, prawnego)	Liczba udzielonych porad (szt.) Liczba osób i rodzin korzystających z poradnictwa (szt.) Liczba podmiotów udzielających wsparcia (szt.)	MOPS, OPPUiPR, Placówki oświatowe, PCRE, PCPR

5. Organizowanie spotkań dla rodzin będących w sytuacji kryzysowej w formie grup wsparcia (w razie potrzeb)	Liczba spotkań (szt.) Liczba grup wsparcia (szt.) Liczba osób biorących udział w spotkaniu (os.)	OPPUiPR,
6. Praca z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz monitorowanie sytuacji tych rodzin	Liczba rodzin (szt.) Działania podejmowane przez rodzinę biologiczną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej (jakie?) Liczba dzieci, które powróciły do rodzinnego domu (os.)	MOPS
7. Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	-liczba opracowanych projektów, -cel projektu i źródła jego finansowania, -liczba osób objętych projektem,	MOPS

Cel szczegółowy 3		
Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie		
Nazwa działania	Wskaźnik realizacji działań	Jednostka realizująca
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą, w tym liczba dzieci (os., szt.) Liczba i formy udzielonej pomocy (szt., jakie?)	MOPS, Organizacje pozarządowe
2. Realizacja pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów „Stypendia i zasiłki szkolne”	Kwota udzielonego wsparcia (w zł) Liczba uczniów objętych wsparciem (os.) Liczba rodzin objętych wsparciem (szt.)	MOPS
3. Wsparcie rodzin wielodzietnych w oparciu o Kartę Dużej Rodziny	Liczba rodzin z terenu miasta Ława, którym wydano KDR (szt.) Liczba wydanych KDR (szt.)	MOPS
4. Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	Liczba dzieci korzystających z posiłku (os.) Liczba dzieci i rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności (os., szt.)	MOPS, Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Społecznej
5. Organizowanie wypoczynku dla dzieci	Liczba uczestników (os.)	MOPS,

z rodzin dysfunkcyjnych (kolonie, zimowiska, obozy, półkolonie i półzimowiska)	Liczba zorganizowanych form wypoczynku i ich rodzaj (szt., jakie?)	OPPUiPR, Spółdzielczy Dom Kultury „Polanka”, Miejska Biblioteka Publiczna
6. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba dzieci uczestniczących w działaniach (os.) Rodzaje działań (jakie?)	Placówki oświatowe, ICK, ICSTiR
7. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadaptacyjnym	Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach (koszt w zł) Liczba umieszczonych dzieci: <ul style="list-style-type: none"> • w rodzinach zastępczych (os.) • w rodzinnym domu dziecka (os.) • w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej (os.) • interwencyjnym ośrodku preadaptacyjnym (os.) 	MOPS,

4. Adresaci

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie miasta Iława, zwłaszcza doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych i z prowadzeniem gospodarstwa domowego, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takich, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Adresatami będą także rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przestępczość), rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka, małoletnie matki.

5. Realizatorzy i partnerzy Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie, który realizuje zadania wynikające z Programu przy współpracy wymienionych poniżej jednostek i organizacji:

- Urzędu Miasta Iławy,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iławie,
- Ośrodka Psychoedukacji Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie, w tym Centrum Wolontariatu,
- Placówek oświatowych (publiczne i niepubliczne),
- Miejskiego Zespołu Obsługi Szkół i Przedszkoli,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Iławie,
- Iławskiego Centrum Sportu Turystyki i Rekreacji,
- Iławskiego Centrum Kultury,
- Stowarzyszenia Na Rzecz Pomocy Społecznej.
- Straży Miejskiej w Iławie,
- Iławskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Iławie,
- Komendy Powiatowej Policji w Iławie,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Iławie,
- Placówek służby zdrowia,
- Psychologów i pedagogów szkolnych,
- Kościołów i związków wyznaniowych,
- Organizacji pozarządowych,
- Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w Iławie, w tym Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- Lokalnych mediów.

6. Źródła finansowania

Finansowanie Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Miasta Iławy,

- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych i zleconych gminie,
- dotacji w ramach programów rządowych w zakresie wspierania rodziny,
- dotacji z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

7. Planowane efekty realizacji Programu

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi.
2. Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym i będących w kryzysie.
3. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

8. Monitoring i ewaluacja

W celu sprawdzenia na ile Program Wspierania Rodziny został zrealizowany i jaki jest wynik podjętych przedsięwzięć, niezbędne jest prowadzenie monitoringu i dokonywanie ewaluacji. Dzięki ewaluacji uzyska się informacje czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów szczegółowych Programu. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń Programu na podstawie informacji i danych uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji. Pozwoli to określić wszystkie uzyskane efekty oraz wskazać, które efekty ułatwiły bądź utrudniły jego realizację.

Ocenić podlegać będzie:

1. Badanie wskaźników realizacji Programu.
2. Stopień realizacji założonych celów szczegółowych.
3. Skuteczność działań podejmowanych w ramach Programu.
4. Porównanie zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami.

Monitoring oraz ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie.

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby w tym zakresie będą przedkładane Radzie Miejskiej w Iławie do 31 marca każdego roku za rok poprzedni.

Miejszem realizacji Programu jest obszar miasta Iława. Program Wspierania Rodziny jest zgodny ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025*. Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie, a okres jego realizacji to lata 2016-2018. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu jego realizacji.

Podsumowanie

Celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi oraz tworzenie coraz lepszych warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci, co zahamuje proces umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną. Aby podołać temu wyzwaniu niezbędna jest więc ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami oraz wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Tak rozumiany Program może stanowić pełne, kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Wykaz ważniejszych skrótów

OPPUiPR – Ośrodek Psychoedukacji Profilaktyki i Pomocy Rodzinie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

ICK – Iławskie Centrum Kultury

ICSTiR – Iławskie Centrum Sportu Turystyki i Rekreacji

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna

NK – Niebieska Karta

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KPP – Komenda Powiatowa Policji

PCRE – Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji

